

E-learningový knihovnický kurz – případová studie z Varšavské školy ekonomické

Katarzyna Witek, MA / Centrum pro rozvoj denního a dálkového vzdělávání, Varšavská ekonomická škola, Polsko

Resumé:

Článek popisuje příklad e-learningového knihovnického kurzu z Varšavské školy ekonomické (Warsaw School of Economics, Poland). Proces tvorby e-learningového kurzu je založen na konstruktivní teorii učení. V článku jsou popsány struktury, funkce a činnosti knihovny, doprovázené několika názornými příklady. Ve stručnosti je uveden samozřejmě i e-learningový systém ekonomické školy.

Klíčová slova: e-learning – knihovnický kurz – konstruktivismus – aktivity – zjednodušení učení.

Summary:

The article presents example of e-learning library training from Warsaw School of Economics (Poland). Process of creation of e-learning library training was based on elements of constructivism theory of learning. In the article there are described structure, features and activities of library course, illustrated with several examples. Also a concise brief about e-learning system from Warsaw School of Economics is presented.

Keywords: e-learning – library training – constructivism – activities – learning facilitation.

E-learning na SGH

Od roku 2001 dochází k rozvíjení distančního vzdělávání prostřednictvím internetu na Varšavské škole ekonomické (Warsaw School of Economics, Szkoła Główna Handlowa, SGH). Tento e-learningový systém se nazývá „e-sgh“. Za vznik a provoz této činnosti je zodpovědné zvláštní oddělení SGH – Centrum pro rozvoj denního a dálkového vzdělávání (Centrum Rozwoju Edukacji Niestacjonarnej, CREN). V současné době si studenti mohou vybírat ze 45 kompletních online přednášek, které jsou nabízeny každý semestr. Jedná se o oficiální přednášky a studenti za ně tak mohou získat potřebné kredity. CREN spravuje a vyvíjí e-sgh e-learningovou platformu, podporuje odborného lektora, který kontroluje kvalitu e-learningových přednášek. V loňském roce 2008 propojil CREN vazby s knihovnou SGH a společně vytvořili moderní knihovnický kurz pro všechny studenty SGH.

Obecné informace o e-learningovém kurzu na SGH

Každý rok nastupuje na SGH téměř 3 000 studentů (bakalářského a magisterského studia) – je to jedna z největších ekonomických univerzit. Každý student prvního semestru je povinen splnit knihovnický kurz. Od zimního semestru roku 2008 je kurz nabízen jako e-learningový kurz, který je dostupný prostřednictvím internetu. Od roku 2009 je kurz nabízen také v anglické verzi pro studenty oboru Mezinárodní obchod. Výukový kurz obsahuje potřebné informace o Knihovně SGH a jejích funkcích. Základním cílem SGH e-learningového knihovnického kurzu je seznámit studenty: se službami poskytovanými Knihovnou SGH uživatelům; se způsoby přístupu ke sbírkám a podmínkami jejich užití; s rozsahem tištěných i elektronických zdrojů Knihovny; s možnostmi ALEPHU (elektronický katalog Knihovny SGH).

Knihovnický kurz (polská a anglická verze) vznikla spoluprací Knihovny SGH a Centra pro rozvoj denního a dálkového vzdělávání SGH. Kurz je umístěn na SGH e-learningové platformě, která je vytvořena dle potřeb SGH – polská verze kurzu na www.e-sgh.pl (platforma pro vnitřní e-learningové kurzy), anglická na www.e-sgh.com (platforma pro mezinárodní e-learningové projekty a interní kurzy v angličtině). Studenti získají přístup ke kurzu vyplněním elektronické registrační karty. Krátce poté, co projdou přihlašovacím postupem, jsou děkanátem informováni o povinnosti jeho absolvování.

Několik slov o konstruktivismu a e-learningu

E-learning je ve světě trendů úzce spojen s konstruktivistickou teorií učení. Tato teorie připouští, že není nic jako objektivní realita, a neexistuje jediný správný popis skutečnosti. Poznání je subjektivní konstrukce, která je vytvořena získanou informací a jejím následným přetvořením ve vlastní zážitky a interakce. Každý jedinec má vlastní vzdělávací proces, aktivní látku, začleňující nové informace do předchozích znalostí, které jsou pro danou osobu smysluplným způsobem zastoupeny, spojeny a řazeny. Studenti jsou vhozeni do vzdělávacích procesů, a bez vedení se mohou v této informační džungli ztratit.¹ Proto je velice důležité, aby byly e-learningové kurzy pro studenty navrženy k usnadnění učení a souvisejících činností. Autoři kurzů se tedy pokouší zavést některé prvky konstruktivistické teorie učení již při přípravě e-learningových kurzů.

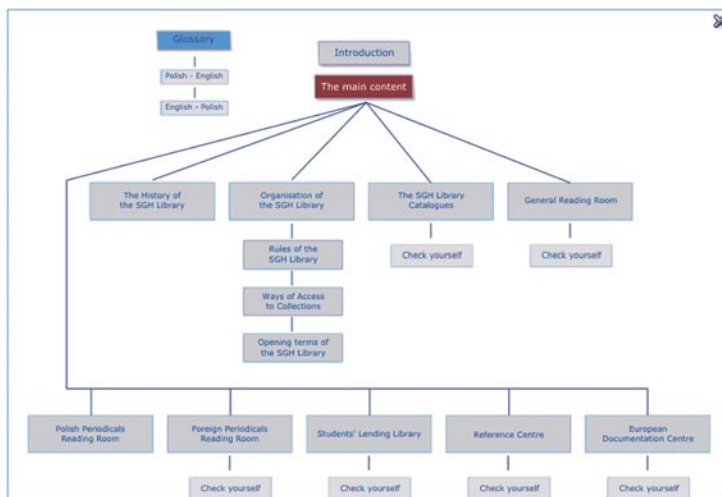
Struktura kurzu

Obsah kurzu byl vytvořen z pohledu e-learningových standardů a metodiky CREN². Normy se používají na celou řadu e-learningových přednášek, které jsou vedeny při SGH.

E-learningový knihovnický kurz se dělí na dvě hlavní části: studijní materiály a závěrečný test. Výukový materiál se skládá z několika modulů zahrnujících:

1. Historii Knihovny SGH
2. Obecné informace o Knihovně SGH:
  - Pravidla Knihovny SGH
  - Způsoby přístupu ke sbírkám
  - Provozní podmínky Knihovny SGH
3. Katalogy Knihovny SGH
4. Oddělení Knihovny a sbírek:
  - Všeobecná studovna
  - Čítárna polských periodik
  - Čítárna zahraničních periodik
  - Studentská veřejná knihovna
  - Referenční centrum
  - Evropské dokumentační centrum
5. Výkladový slovník (anglicko-polský / polsko-anglický)

Každý modul obsahuje kontrolní část pro překontrolování probrané látky.

Mapa kurzu

Zdroj: Knihovnický kurz SGH – materiály kurzu <http://www.e-sgh.com>

Studenti se snadno a rychle, kliknutím na blok na mapě, dostanou do požadované sekce. V modulu neexistuje žádné omezení, lze volně přecházet ze snímku na snímek. Záleží na studentovi, co chce v danou chvíli číst nebo opakovat. Studenti se mohou pohybovat vpřed i vzad, nejsou nastavena ani časová omezení. Jediná stanovená je lhůta pro dokončení kurzu – ten má být řádně ukončen během dvou měsíců na začátku prvního semestru.

Druhá část kurzu – závěrečná zkouška – musí být také provedena online. Nevyžaduje žádné zvláštní místo nebo čas. Zkouška se skládá z deseti různorodých otázek. Pro úspěšné složení zkoušky musí mít student 60 % správných odpovědí. Časový limit je 60 minut k vyplnění a odeslání testu k hodnocení. Pokud je skóre záporné, systém nabízí ještě jednu šanci, kterou je možné absolvovat po 24 hodinách od první zkoušky. Posouzení výsledků probíhá automaticky.

Charakteristika zjednodušeného učení

Za účelem usnadnění individuálního učení a atraktivnějšího utváření obsahu byl každý modul vytvořen s ohledem na specifické rysy. Nejdůležitější spočívá v:

- speciální velikost snímku – obsah nesmí být přetížen;
- uspořádání snímků v pořadí, zřetelně a esteticky;
- zdůraznit interaktivní prvky – např. text, který se zobrazí v poli po kliknutí na odkaz (1); propojení na různé druhy databází (2) a bezplatné online časopisy – všechny tyto prvky podporují studenty v „aktivním učení“;

Centre for Development of Distance and Permanent Education

e-sgh

SGH Library Training - course materials

TEMPORARY AVAILABLE DATABASES

Currently updated list of temporary available data resources, accessible for the test trial via the SGH NET.

ELECTRONIC RESOURCES in English

database	access*	INFO**	data
ABI/INFORM (ProQuest)	SGH	INFO	full text
CEIC Data	SGH	INFO	statistics
EBSCO			
Emerald Fulltext		INFO	full text

click icon to enter database

ProQuest

CEIC Data
A Product of ISI Emerging Markets

Emerald

European database offering full text version of ca. 180 periodicals, mainly from the range of marketing and management. As the SGH Library is a subscriber of the printed version of these periodicals, Emerald also provides us with the on-line versions of above magazines.

Direct access from the SGH Campus.
Outside the Campus to access Emerald database username and password are required; they can be received by SGH Academic staff and students in the Reference Centre or in the DDC.

Copyright 2002-09 Centre for Development of Distance and Permanent Education

Zdroj: Knihovnický kurz SGH – materiály kurzu <http://www.e-sgh.com>

- barevné a tučné ikony (1, 2), které zvýrazní důležité informace;
- rozbití holý text, např. fotky v obsahu (3);

Centre for Development of Distance and Permanent Education

e-sgh

SGH Library Training - course materials

SGH Library Catalogues

- Alphabetical Card Catalogue of Books
The Alphabetical Card Catalogue of Books contains records for books published before the 31st of December 1995. Cards are in alphabetical order: by name of the author or co-author, and in the case of more than 3 co-authors: by titles. The Catalogue is located on the 2nd floor, in the Catalogue Hall, at the entrance to the General Reading Room, 2nd floor, room 202. [see photo](#)
- Subject Card Catalogue of Books
The Subject Card Catalogue of Books contains records for books published before the 31st of December 1995. Cards are ordered by subjects, in accordance with the Library of Congress Subject Headings. Within every subject, cards are organized in chronological order. The Catalogue is located in the Reference Centre, 2nd floor, room 201. [see photo](#)
- Alphabetical Catalogue of Periodicals
The Alphabetical Card Catalogue of Periodicals, together: Polish and foreign, is constantly updated in parallel to the on-line ALEPH Catalogue. Cards are ordered in the alphabetical way: by titles. They contain a short description of periodicals and detailed list of volumes acquired by the SGH Library. The Catalogue is located in the Catalogue Hall, at the entrance to the General Reading Room, 2nd floor, room 202. [see photo](#)
- Alphabetical Card Catalogue of M.A. and Ph.D. Thesis
The Alphabetical Card Catalogue of M.A. and Ph.D. Thesis contains records for thesis elaborated before the 31st of December 1995. Cards are in alphabetical order: by name of the author. The Catalogue is located on the 2nd floor, in the Catalogue Hall, at the entrance to the General Reading Room, 2nd floor, room 202.

Our Advice

To conduct a thorough search for materials we advise you:

1. to start with the ALEPH Catalogue (containing records for items published after 1995);
2. to continue with Card Catalogues (containing cards for items published before 31st of December 1995);

Copyright 2002-09 Centre for Development of Distance and Permanent Education

Zdroj: Knihovnický kurz SGH – materiály kurzu www.e-sgh.com

- využít fotografií, grafů, tabulek (1) k vytvoření vizuálního obsahu;
- přispět k vlastnímu řízení procesu učení s užitím prvků navigace, např. mapa, menu (2);

The screenshot displays the 'e-sgh' website interface. On the left, a sidebar lists 'links to classes' with a 'MAP' button. The main content area shows 'SGH Library Training - course materials' with an example of a book entry. A callout box explains the CDE-3705-610 classification: 'CDE means that the item belongs to the Collection of the European Documentation Centre', 'this number indicates the order on the bookshelf within the appropriate discipline', and 'the last 4 numbers (610) indicates the discipline of EC classification and the bookcase corresponding to it - in this case: 610 Treaties'. A second callout box lists the 'Purposes of the EDC'.

(1) Example:
 "You want to use the book 'EU Law. Text, cases, and materials' by Paul Craig and Grain the copy is available in Centrum Dokumentacji Europejskiej, and that its call number is find the right bookcase corresponding to the discipline of the EC classification that the well.
 In this case: [see photo](#)

(2) CDE-3705-610
 CDE means that the item belongs to the Collection of the European Documentation Centre
 this number indicates the order on the bookshelf within the appropriate discipline
 the last 4 numbers (610) indicates the discipline of EC classification and the bookcase corresponding to it - in this case: 610 Treaties

(2) Purposes of the EDC:
 • gathering, processing and providing access to holdings related to the EU issues and integration process in Europe
 • informing of the available information resources:
 the Polish version of the EDC website is followed by the list of useful links to EU Institutions, European or World organizations, etc.
 • informing of the content of the European databases of free access, such as:
 ◦ [EUR-Lex](#)
 ◦ [Eurostat](#)

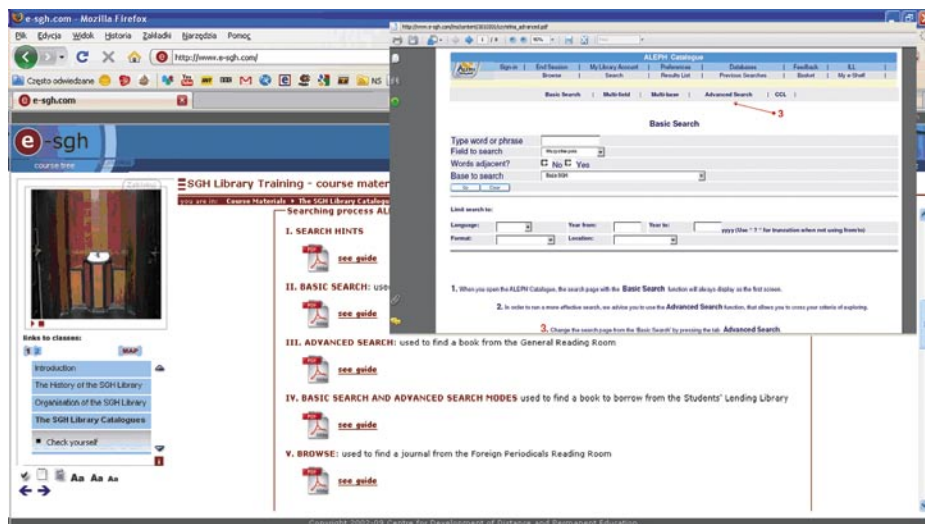
Zdroj: Knihovnický kurz SGH – materiály kurzu www.e-sgh.com

- galerie fotografií – uživatelé seznámí s prostory knihovny

The screenshot shows the 'e-sgh' website with a gallery of library interior photos. The gallery is titled 'Czytelnia Ogólna' and displays a large, bright reading room with high ceilings, columns, and bookshelves. A search icon and the text 'see gallery' are visible in the bottom right corner.

Zdroj: Knihovnický kurz SGH – materiály kurzu www.e-sgh.com

- průvodce ALEPH ve formátu PDF – návod, jak používat elektronický katalog; průvodce je vhodné nastavit ke každému snímku a ukázat, jak uživatelé mohou pomocí katalogu ALEPH prohlížet zdroje konkrétního oddělení knihovny.

Zdroj: Knihovnický kurz SGH – materiály kurzu www.e-sgh.com

Aktivity pro studenty

Obecně platí, že studenti jsou zvyklí v e-learningových kurzech být podporováni tutorem (učitelem). V tomto případě kurzu mohou studenti požádat o pomoc, radu či podporu knihovníky nebo zaměstnance CRENU. Vzhledem k velkému rozsahu účastníků nejsou možná online školení (online tutoring). Online moderování by také nebylo příliš účinné. Nicméně teorie konstruktivismu naznačují, že učení je aktivní proces. Proto se autoři kurzů snaží poskytnout i jiné úkoly, které mobilizují studentskou činnost tak, aby účastníci sami mohli přehodnotit své znalosti a mohli se lépe připravit na závěrečné zkoušky. Sebekontrolní cvičení a výběr otázek je interaktivní a studenti si sami mohou zkontrolovat výsledky – tzv. „check yourself“ (1). Po každé kontrole systém zobrazí vysvětlující komentář (zhodnotí, zda je daná odpověď správně nebo chybně). Po třetí nesprávné volbě systém zobrazí správnou odpověď. Několik cvičení se zaměřují na vyhledávání knih, časopisů a jiných údajů v online katalogu (2). Ke zvládnutí tohoto úkolu studenti musí otevřít katalog ALEPH a informaci v něm vyhledat. Pro usnadnění je přímo u zadání úkolu přímý odkaz na katalog (3).

Zdroj: Knihovnický kurz SGH – materiály kurzu www.e-sgh.com

Několik čísel...

První polský knihovnický e-learningový kurz úspěšně splnilo (ve dvou měsících zimního semestru 2008) téměř 1 500 studentů, většina z nich na první pokus. Výzkum, do jaké míry knihovnický kurz ovlivňuje vývoj dovedností potřebných pro vyhledávání informací a seznámení se s knihovním systémem, nebyly bohužel provedeny. Tyto výzkumy se plánují vykonávat v budoucnu. Účelné je i zlepšení obsahu – především vývojem multimédií.

Informační gramotnost

E-learningový knihovnický kurz je oficiální kurz uznávaný orgánem SGH a je povinný pro všechny studenty prvních ročníků, bakalářského i magisterského studia. Tato politika přispívá k rozšíření některých aspektů informační gramotnosti mezi novými studenty. Pro většinu studentů je to první kontakt s tímto typem vzdělávání e-learningové platformy. Tímto způsobem se mohou seznámit s informačními technologiemi, nástroji pro vyhledávání informací a zlepšit vlastní vzdělávací proces. Je to také podpora pro využití profesionálních zdrojů, jako jsou akademické časopisy a ostatní profesionální sbírky, během výzkumu. Studenti se mohou naučit, že to není tak složité, a že existuje několik užitečných nástrojů a databází se snadným přístupem, které mohou zlepšit a urychlit proces vyhledávání.

E-learning jako moderní forma vzdělávání má široký potenciál. Nicméně proces přípravy dobrého e-learningového kurzu v akademickém prostředí je náročná činnost vyžadující úsilí a spolupráci různých oddělení. Úsilí umožňuje úsporu času v budoucnu, kdy může být materiál použit znovu, s přidávanými aktualizacemi. K dispozici jsou také moderní open-source nástroje, které mohou podporovat přípravu e-learningového kurzu a snížit náklady.

Překlad Alena Kubátová
alena.kubatova@nkp.cz

¹ ARNOLD, R.; SIEBERT, H. *Konstruktivistische Erwachsenenbildung*. Schneider Verlag Hohengehren, 1995.

² Standardy e-learningových kurzů v polském jazyce jsou zveřejněny na WWW stránkách CRENU: <http://cren.pl/standardy-edukacyjne,1,22,30.html>.